

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
роботи та розвитку

С. М. Кваша

« 01 » _____ 06 _____ 2021 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні вченої ради
агробіологічного факультету

Протокол № 4 від « 18 » 05 _____ 2021 р.

Декан факультету **О. Л. Тонха**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
педагогічної (асистентської) практики**

1. Рівень вищої освіти – Третій освітньо-науковий
2. Галузь знань – 20 Аграрні науки та продовольство
3. Спеціальність – 201 «Агрономія»
4. Освітньо-наукова програма – Агрономія
5. Гарант ОНП: Танчик Семен Петрович
6. Розробники:
Танчик Семен Петрович, завідувач кафедри землеробства та гербології, д. с.-г. н., професор
Тонха Оксана Леонідівна, декан агробиологічного факультету, д. с.-г. н., професор
Павлов Олександр Сергійович, старший викладач кафедри землеробства та гербології, к. с.-г. н.

Київ–2021

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Форма навчання
		Денна, вечірня
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство Спеціальність 201 «Агрономія»	Асистентська практика
Обсяг годин: аудиторних – 30 самостійна робота – 90	Освітній ступінь: Доктор філософії PhD	Лекції – 12 год.
		Лабораторні заняття – 12 год.
		Практичні заняття – 6 год.
		Вид контролю: звіт

ВСТУП

Програма педагогічної асистентської практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії визначає зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики аспірантами.

Педагогічна асистентська практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним із етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – аспіранти) до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Програма педагогічної асистентської практики розроблена на основі Закону України «Про вищу освіту», у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261, з урахуванням вимог «Положення про педагогічну практику аспірантів Національного університету біоресурсів і природокористування України» (2016 р.) на основі Робочої програми педагогічної асистентської практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, розробленої доц. *Л.В. Кузнецовою* та доц. *О.М. Ружицькою* (Одеський Національний університет ім. І.І. Мечникова).

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

2.1. **Метою** педагогічної асистентської практики аспірантів є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналіз стану та перспектив розвитку сфери освіти спеціальності 201 «Агрономія», створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (технології) навчання.

2.2. Основними **завданнями** педагогічної асистентської практики є:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання в аспірантурі;
- набуття досвіду проведення усіх форм організацій освітнього процесу і видів навчальних занять у закладах вищої освіти;
- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;
- інтеграції науково-дослідної та педагогічної діяльності практикантів;
- розвиток професійно-педагогічних здібностей на основі досвіду практики.

2.3. Процес проходження педагогічної асистентської практики скерований на формування у аспірантів наступних компетентностей або їх елементів.

2.3.1. Компетентності, пов'язані з проведенням **навчальної** роботи:

- здатність до проведення різних форм організації освітнього процесу (навчальних занять, самостійної роботи, практичної підготовки, контрольних заходів);
- здатність до організації і проведення різних видів навчальних занять (лекцій; практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять; консультацій).

2.3.2. Компетентності, пов'язані зі здійсненням **методичної** роботи:

- здатність до педагогічного аналізу проведення різних форм організації освітнього процесу та різних видів навчальних занять;
- здатність до розробки навчально-методичного забезпечення різних

форм організації освітнього процесу;

- здатність до використання сучасних освітніх технологій під час проведення різних видів навчальних занять.

2.3.3. Компетентності, пов'язані зі здійсненням **наукової** роботи:

- поглиблення знань із спеціальності, за якою аспірант проводить дослідження;

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема, усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження;

- здатність до застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності.

2.3.4. Компетентності, пов'язані з проведенням **організаційної** роботи:

- здатність здійснювати різні види педагогічної комунікації, вибирати і конструювати зміст, форми, методи і засоби виховної, позааудиторної, профорієнтаційної роботи тощо.

2.4. Очікувані **результати** навчання.

Після проходження практики аспіранти повинні **знати**:

- основні форми організації і планування освітнього процесу у закладах вищої освіти;

- дидактичні принципи проведення усіх видів навчальних занять у закладах вищої освіти;

- документи, що регламентують і відображують зміст освіти у вищій школі;

- сучасні форми і методи здійснення освітнього процесу, скерованого на формування компетентностей здобувачів вищої освіти;

- форми і методи контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти;

- види навчально-методичного забезпечення освітнього процесу і вимоги до них;

- форми і методи виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

Аспіранти повинні **уміти**:

- визначати мету і завдання різних видів навчальних занять, добирати відповідний зміст, форми, методи і засоби освітньої взаємодії зі здобувачами вищої освіти;
- застосовувати різні форми і методи освітньої взаємодії з урахуванням специфіки спеціальності 201 «Агрономія» і рівень освіти;
- застосовувати сучасні освітні технології, зокрема, інформаційно-комунікаційні та інтерактивні;
- розробляти навчально-методичні матеріали до курсу, що викладається;
- здійснювати контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти;
- організовувати різні форми виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи з молоддю.

3. Організація проведення практики

3.1. Згідно з навчальним планом Університету педагогічна асистентська практика проводиться для аспірантів четвертого року навчання спеціальності 201 «Агрономія». Обсяг практики становить 4 кредити ЄКТС (120 год.).

3.2. Проведення педагогічної асистентської практики передбачає три етапи:

- початковий;
- основний;
- заключний.

3.3.1. На **початковому** етапі практикант повинен:

- з'ясувати функції, мету, завдання практики;
- ознайомитися з місцем і програмою практики;
- скласти індивідуальний план проходження практики;
- ознайомитися з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри, нормативно-правовими актами, що регламентують організацію освітнього процесу в Університеті;

-відвідати заняття провідних НПП кафедри і факультету.

3.3.2. На **основному** етапі практики практикант повинен:

-укласти розгорнуті плани-конспекти занять, обговорити їх з науковим керівником/керівником практики від кафедри;

-підготувати необхідні методичні матеріали для проведення занять;

-провести на належному науково-методичному рівні заняття згідно індивідуального плану;

-взяти участь у засіданнях кафедри, наукових семінарах (конференціях).

3.3.3. На **заключному** етапі практикант повинен:

- підготувати звітні матеріали за підсумками проходження практики і надати керівнику практики з метою перевірки та оцінювання;

- захистити результати практики у встановленому порядку.

3.3. Організатором та базою проходження практики є кафедра, за якою закріплений аспірант.

3.4. Загальне керівництво педагогічною асистентською практикою аспіранта покладено на завідувача кафедри, за якою закріплений аспірант.

3.5. Безпосереднє керівництво педагогічною асистентською практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики аспіранта здійснює науковий керівник/керівник практики від кафедри, який:

- добирає тематику занять та академічні групи для проведення педагогічної практики;

- надає методичну допомогу практиканту у плануванні та організації навчальної взаємодії;

- контролює роботу аспіранта, відвідує його заняття та інші види роботи зі студентами, здійснює заходи щодо усунення недоліків у організації практики;

- оцінює роботу аспіранта і готує відгук про його роботу під час проходження практики.

4. Форми та методи контролю. Підведення підсумків практики

4.1. До захисту практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії подаються наступні документи:

- 1) звіт з педагогічної практики аспіранта (Додаток 1);
- 2) календарний графік проходження практики (Додаток 2);
- 3) календарний план виконання індивідуального завдання педагогічної практики (Додаток 3);
- 4) відгук наукового керівника про проходження педагогічної практики (Додаток 4).

Звіт про підсумки практики, що містить виклад проведеної під час практики роботи, зокрема: перелік проведених навчальних занять, методичної роботи, виховних (позааудиторних, профорієнтаційних) заходів практиканта, перелік відвіданих занять, тощо.

Розроблені плани-конспекти занять (не менше однієї лекції, одного семінарського і одного лабораторного занять).

Аналіз одного з відвіданих занять викладачів або інших аспірантів (лекції, семінарського, лабораторного заняття).

Підготовлені дидактичні матеріали, наочні засоби навчання (презентації), матеріали, що ілюструють використання інформаційно-комунікаційних та інтерактивних технологій під час проведення занять (кількість, назва, теми).

4.2. Документація подається керівнику практики в строки згідно з затвердженим планом роботи.

4.3. До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали індивідуальний план практики і надали пакет документів, передбачених Програмою.

4.4. Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів.

5. Критерії оцінювання роботи аспірантів-практикантів

I. Рівень науково-методичної підготовки:

- рівень фахових знань і методики викладання фахових дисциплін;
- знання теоретичних основ планування освітнього процесу, обліку та контролю знань та умінь студентів у закладі вищої освіти;
- знання нормативно-правових актів та службової документації, уміння працювати з науковими першоджерелами для вирішення завдань практики;
- обґрунтованість планування видів навчальних занять: усвідомлення освітніх цілей і завдань; доцільність змісту, форм і методів роботи зі студентами; творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- оформлення методичних розробок занять і виховних заходів відповідно до дидактичних вимог;
- уміння цілеспрямовано спостерігати та аналізувати різні форми навчально-виховної роботи зі студентами;
- ґрунтовність самоаналізу (власної педагогічної діяльності) та аналізу роботи колег.

II. Рівень сформованості системи професійно-педагогічних умінь і якість викладацько-педагогічної діяльності аспіранта-практиканта:

- відповідність лекційних, практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних занять сучасним дидактичним вимогам до навчальних занять у закладах вищої освіти;
- володіння методикою організації та проведення різних видів діяльності зі студентами;
- ефективність застосування та творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;
- якість підготовки, організації і проведення заходу виховного (профорієнтаційного) спрямування.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі і нормативні документи

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про вищу освіту» .
3. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ МОН України від 16 липня 2018 р. № 776.
4. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266: Наказ МОН України від 06 листопада 2015 р. № 1151.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344.
6. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261.
7. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266.

Рекомендована література

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник. К.: Либідь, 1998. 560 с.
2. Біляковська О.О. Мицишин І. Я., Цюра С. Б. Дидактика вищої школи: навч. посібн. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 360 с.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
4. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки: підручник. К. : Київський університет, 2008. 223 с.

5. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи. К.: Знання, 2005. 486 с.
6. Лекції з педагогіки вищої школи / За ред. В. І. Лозової. Харків: ОВС, 2006. 496 с.
7. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи. К.: НПУ, 2003. 267 с.
8. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. Навч. посібн. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
9. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О. М. Пехоти. К.: А.С.К., 2001. 256 с.
10. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник / за ред. А. Є. Конверського. К. : Центр учбової літератури, 2010. С. 5–105.
11. Педагогіка вищої школи / за ред. З. Н. Курлянд. К.: Знання, 2005. 399 с.
12. Подоляк Л.Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: підручник, 3-є вид. К.: Каравела, 2011. 360 с.
13. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : (бібліотека з освітньої політики) / [Під ред. О. В. Овчарук]. К. : М-во освіти і науки України, 2004. С. 16–26.
14. Проблеми формування професіоналізму особистості та діяльності майбутнього фахівця в контексті вимог євроінтеграції: колективна монографія / під наук. ред. проф. О. С. Цокур. Одеса: СПД Бровкін О. В., 2012. 160 с.
15. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://dmeti.dp.ua/file/kdoczn_10892.pdf.
16. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К.: Вища школа, 2005. 240 с.

17. Стеченко Д. М., Стеченко Д. М., Чмир О. С. *Методологія наукових досліджень : Підручник К. : Знання, 2007. 317 с.*
18. Трайнев В.А. *Дистанционное обучение и его развитие (Обобщение методологии и практики использования) / под общ. ред. В.А. Трайнева. М.: Дашков и К., 2008. 293 с.*
19. Трайнев В.А. *Повышение качества высшего образования и Болонский процесс. Обобщение отечественной и зарубежной практики. М.: Дашков и К., 2008. 390 с.*
20. Фіцула М.М. *Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К.: «Академвидав», 2006. 352 с.*
21. Цокур О. С. *Педагогіка вищої школи. Вип. 2. Педагогічний менеджмент: навчально- методичний посібник. Одеса: «Юридична літ-ра», 2002. 68 с.*
22. Чернілевський Д. В., Томчук М. І. *Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібн. Вінниця: Війн., соц.-екон. ін.-тут Ун-ту "Україна", 2006. 402 с.*

Інформаційні ресурси

1. Болонська декларація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/
2. Загальні відомості про вищу освіту в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/higher
3. Методи навчання та їх класифікація // Сайт «Osvita.Ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/theory/780/>
4. Нагаєв В. М. *Методика викладання у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://moskalik.at.ua/kurs_lekziy/mmmvvv.doc*
5. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnistu-vishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688>

6. Сайт «Аспірант України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mi/intranet/aspirant.com.ua/>

7. Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1488/1/Особливості,%20проблеми%20та%20шляхи%20активізації%20самостійної%20роботи%20студентів.pdf>.